

Verksamhetsberättelse

Elevhälsans medicinska och psykologiska insatser läsår 2021/2022

Enheten för central elevhälsa

Anna Strand

2022-09-23

Dnr BGN 2022/217-66, GNN 2022/94-66

Innehåll

Enhetschefens sammanfattande kommentar	3
Uppdrag.....	3
Organisation	4
Resurser	5
Hälsobesök och vaccination.....	5
Psykologiskt arbete.....	7
Utveckling och fortbildning	8
Nätverksmöten och samverkan.....	9
Egenkontroll och dokumentationsskyldighet.....	10
Risikanalys och krishantering	11
Utredning av avvikelser	11

Enhetschefens sammanfattande kommentar

Täbys elever känner sig trygga i skolan. Läsårets elevenkäter i grundskolan och gymnasieskolan visar att 91 % av Täbys elever instämmer i påståendet att de känner sig trygga på sin skola.¹ Siffran tyder på att de satsningar på förebyggande och hälsofrämjande arbete som bedrivits inom elevhälsan har gett resultat.

Under läsåret 2021/22 har det förebyggande och hälsofrämjande arbetet varit fortsatt högprioriterat. Kompetensutveckling har bedrivits utifrån förebyggande och hälsofrämjande insatser på såväl grupp- som organisationsnivå. Det pågående skolutvecklingsprojektet avseende att öka undervisningskvaliteten och bedömarkompetensen har skett i samverkan med elevhälsans medarbetare, med fokus på hur förbättrad undervisningskvalitet bidrar till att främja elevers hälsa.

En viktig del i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet är att främja skolnärvaro. Enheten för central elevhälsa bidrar med kunskap och kompetens i närvarofrämjande arbetssätt i syfte att skolorna ska uppmärksamma och agera på elevers frånvaro på ett tidigt stadium samt få verktyg till att kartlägga behov hos elever och i skolmiljön. Därutöver har ett nytt sätt att rapportera oro vid skolfrånvaro implementerats och bidragit till kännedom om samt stödstrukturer kring skolfrånvaro.

Under våren antogs verksamhetsområde utbildnings aktivitetsplan utifrån Täby kommuns handlingsplan för suicidprevention. Syftet med beslutade aktiviteter för kommande läsår är att stötta lärare i arbetet med elevernas psykiska hälsa. Fokus ligger på att skapa trygghet i samtal med elever samt utveckla hela professionens kunskap avseende psykisk ohälsa och suicid. En verksamhetsövergripande elevhälsostrategi för hälsofrämjande och förebyggande arbete är under framtagande och arbetet fortgår under läsåret 2022/23.

Uppdrag

Den centrala elevhälsan i Täby består av professionerna skolläkare, skolsköterskor, psykologer och kuratorer. I enhetens uppdrag ingår att säkerställa elevhälsans medicinska, psykosociala och psykologiska professionsstöd och insatser.

¹ *Våga Visa* årskurs 3, 6 och 8 (91 %). *Storsthlmns Enkät i gymnasieskolan som genomförs i årskurs 2 och avser samtliga gymnasieskolor i Täby kommun* (91 %).

Elevhälsans medicinska insatser regleras av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och socialstyrelsens riktlinjer. Övriga delar av elevhälsans arbete styrs av skollagen (2010:800) 2 kap. 25-28 §§.

Elevhälsans arbete ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Elevhälsan som central verksamhet samt lokalt på skolorna ska bidra till att skapa miljöer som främjar elevers lärande, utveckling och hälsa samt samverka med skolans pedagogiska personal i det hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbetet på skolan. Elevhälsans yrkesgrupper samverkar med landstingets hälso- och sjukvård, socialtjänst och ungdomsmottagningar vid behov. Den medicinska insatsen är en fortsättning på barnhälsovården och ska tillsammans med övriga elevhälsan stödja elevens utveckling mot utbildningens mål.

Skolsköterskans uppdrag är att genomföra hälsosamtal i årskurs ett, årskurs fyra samt årskurs åtta. I Täby kommun genomförs ytterligare ett samtal (s.k hälsocheck) i årskurs sex. Elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan erbjuds ett hälsosamtal under skoltiden. Vidare ska skolsköterskan följa upp bevakningar gällande specifika elever, delta i elevhälsoarbetet på skolan och erbjuda enklare sjukvårdsinsatser. En viktig förebyggande insats är vaccinering mot olika sjukdomar utifrån det allmänna vaccinationsprogrammet.

Psykologerna arbetar med insatser som i vissa fall lyder under hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) samt med arbetsområden utifrån andra rådande styrdokument och lagstiftning, såsom läroplan, allmänna råd och skollag.

Verksamhetsberättelsen ska ge ett underlag för fortsatt kvalitetsarbete och ska presenteras för vårdgivaren av verksamhetschef.

Organisation

Barn- och grundskolenämnden respektive gymnasie- och näringslivsnämnden är vårdgivare för den hälso- och sjukvårdsverksamhet som bedrivs av elevhälsans medicinska insatser i Täby kommuns skolor inom respektive nämnd. Vårdgivarens uppdrag är att säkerställa att verksamheten tillgodoser hög patientsäkerhet och god kvalitet. Verksamheten leds av verksamhetschef som har vårdgivaransvaret på delegation från vårdgivaren. Verksamhetschef leder samt sammankallar den medicinska ledningsgrupp som har det medicinska ledningsansvaret. Den medicinska ledningsgruppen består av skolläkare, samordnande skolsköterska och samordnande psykolog. Gruppen har avstämning kontinuerligt och träffas två gånger varje månad.

Under vårterminen 2022 har en biträdande enhetschef för den centrala elevhälsan rekryterats.

Rektor är ansvarig för skolans systematiska kvalitetsarbete och ska leda samt samordna elevhälsans insatser på skolan.

Resurser

Elevhälsan har under läsåret 2021/22 haft 11 anställda skolkuratorer varav tio har arbetat mot kommunens grundskolor och en grundsärskola. Elevhälsan har därtill haft åtta anställda legitimerade psykologer varav sju har arbetat mot kommunens grundskolor och en mot gymnasiesärskolan. Elevhälsans medicinska insats har haft 14 skolsköterskor och två skolläkare anställda, varav vissa på deltid. De två skolläkarna har tillsammans arbetat en heltidstjänst. De 14 skolsköterskorna och de två skolläkarna har arbetat mot 20 kommunala skolor och två kommunala särskolor i Täby kommun.

Skolsköterskornas mottagningar och psykologernas rum tillhandahålls av rektor och varierar i utformning. Den medicinska utrustningen är likvärdig på alla skolmottagningar.

Under läsåret säkerställde elevhälsans medicinska insats stöd för elever på de kommunala skolorna samt Åva gymnasium.

Hälsobesök och vaccination

En stor del av skolsköterskans hälsofrämjande arbete består av de hälsobesök som genomförs i årskurs ett, fyra, sex (hälsocheck) och åtta. Vid det besöket ges eleverna möjlighet att samtala om sitt mående samt får verktyg för att kunna göra val som gynnar deras hälsa. I årskurs fyra och åtta fyller eleverna enskilt i en webbenkät inför besöket. Frågorna handlar om trivsel i skolan, sitt lärande, arbetsmiljö, hälsa och levnadsvanor. Enkätsvaren ligger sedan till grund för samtalet som sker under hälsobesöket. Vidare ger enkätsvaren på gruppnivå en möjlighet att identifiera eventuella behov av insatser i klasser, årskurser eller skolan som helhet.

Skolsköterskan följer även upp tillväxt och genomför en rygg-screening och kan då i samband med samtal och kontroller identifiera och fånga upp riskfaktorer samt följa upp elever där behov finns, vilket kan leda till ytterligare besök hos skolsköterskan under läsåret. Efter ett besök med en elev där skolsköterskan ser behov av fortsatta insatser förs dialog med vårdnadshavare och vid behov kan remiss till extern

vårdgivare skrivs alternativt kan kontakt etableras med annan elevhälsopersonal eller pedagogisk personal på skolan.

Inom ramen för elevhälsans medicinska insats erbjuds elever i gymnasieskolan minst ett hälsobesök. Besöken utgår ifrån ett helhetsperspektiv, där livsstilsfrågor, levnadsvanor, relationer, trivsel och skolsituation tas upp.

Samtliga skolsköterskor deltar regelbundet i skolornas lokala elevhälsoteam enligt rutin på skolan och deltar på regelbundna möten avseende elevers hälsa som till exempel skolfrånvaro. Skolsköterskorna medverkar i skolans hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande insatser.

Elever i grundskolan erbjuds följande vaccinering:

- Årskurs ett: mässling, påssjuka, röda hund (MPR).
- Årskurs fem: livmoderhalscancer (Gardasil 9).
- Årskurs åtta: difteri, stelkramp, kikhosta (dTp booster).

Elever som inte är fullständigt vaccinerade enligt det nationella vaccinationsprogrammet erbjuds av skolsköterskan att komplettera sina vaccinationer. Det kan röra sig om nyanlända elever som tillsammans med vårdnadshavare bjudits in till hälsobesök av skolsköterskan. Utifrån det som framkommer under hälsobesöken ordinerar skolläkaren vaccinationer vid behov för att komplettera de vaccinationer eleven fått i sitt hemland. Det kan också röra sig om elever som tidigare inte vaccinerats enligt det nationella vaccinationsprogrammet av någon anledning, men som nu önskar detta. Antal vaccinationer utförda enligt individuell ordination inom grundskolan och gymnasieskolan uppgick till 141 stycken.

Vaccination mot HPV, livmoderhalscancer, i två doser har erbjudits alla flickor födda 2010. Även pojkar födda 2009 har från och med läsåret 2020/2021 erbjudits vaccination mot HPV enligt ändrat nationellt vaccinationsschema.

Grundskolan

Antal vaccinationer:

- Gardasil (livmoderhalscancer), dos ett: 450 elever, dos två: 509 elever. 1 har vaccinerats med dos tre, vilket ges när elev fyllt 15 år vid första dos.
- MPR (mässling, påssjuka, röda hund), 510 elever.
- dTp booster (difteri, stelkramp, kikhosta), 556 elever .
- Tetravac (stelkramp, polio, kikhosta, difteri) som komplettering vaccin, (exempelvis inom BVC men även nyinflyttade utlandsfödda), 39 elever.
- Polio, 6 elever.

Antal vaccinationer utförda enligt individuell ordination uppgick till 94 elever.

- dTp booster, 0 elev.
- MPR, 41 elever.
- Tetravac, 39 elever.
- Polio, 7 elever
- Gardasil, 7 elever.

Gymnasiet

I gymnasiet utförs alla vaccinationer enligt individuell ordination och antalet där uppgick till 47 elever.

- Gardasil, dos ett: 8 elever, dos två: 9 elever, dos tre: 7 elever.
- MPR, 14 elever
- Tetravac, 8 elever
- Boostrix, 1 elev

Psykologiskt arbete

Psykologerna inom elevhälsan i Täby kommun arbetar med att genomföra bedömningar och vid behov remittera vidare till andra vårdgivare. Majoriteten av bedömningar inför remiss rör olika neuropsykiatriska frågeställningar och dessa sker i samarbete med skolläkare i elevhälsan. Vidare remitterar psykologerna vid behov även till BUP, logopedmottagningar och andra instanser såsom exempelvis Habiliteringen.

Skolpsykologerna samarbetar med Första linjens psykiatri. Dessa mottagningar tar emot så kallade egenanmälan från vårdnadshavare och flertalet vårdnadshavare blir hänvisade av skolpsykologerna att på egen hand söka stöd till sina barn utifrån psykisk ohälsa. Vid behov remitterar skolpsykologerna även elever till Första linjens psykiatri. Under läsåret har förändringar skett i avtalen hos Första linjens psykiatri och skolpsykologerna har varit aktiva i upprättande av samarbetskontakt och rutiner med den nya mottagningen Täby Centrum Doktorn som ansvarar för de barn och ungdomar som är skrivna i Täby kommun.

Samtliga psykologer deltar regelbundet i skolornas lokala elevhälsoteam och deltar på regelbundna möten, samverkar med externa instanser och deltar i skolans hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande insatser på organisations-, grupp- och individnivå.

Psykologerna i elevhälsan arbetar också med att utföra psykologutredningar inom Täbys grundskolor. Skolpsykologerna genomför samtal och insatser på grupp- samt individnivå. Möten och samtal sker också regelbundet med vårdnadshavare och övriga professioner på skolan.

Skolpsykologerna i Täby kommun har bidragit med pedagogisk psykologi i flertalet kontakter med personal inom skola under läsåret 2021/2022. En stor del av skolpsykologernas arbetstid ägnas åt att handleda pedagogisk personal i grupp samt enskilt. Då detta utgör en stor del av det dagliga arbetet har psykologgruppen påbörjat en handledarutbildning under detta läsår som avslutas under kommande läsår.

Därtill har delar av psykologgruppen varit involverade i krishantering utifrån behov på kommunala och fristående skolor och förskolor i Täby kommun. Dessa insatser vid kris inkluderar bland annat kontakt med personal och samtal med elever. Under läsåret har den grupp som är dedikerad till krisarbete inom elevhälsan genomgått en utbildning. Innehållet i utbildningen har kommit psykologgruppen till del genom en internutbildning och efterföljande diskussion.

Utveckling och fortbildning

Under läsåret 2021/22 har elevhälsans fokus legat på kollegialt lärande, verksamhetsutveckling, dokumentation, att säkerställa rutiner samt fortbildning. Yrkesgrupperna har haft extern handledning som fortbildning under hela läsåret.

Skolsköterskorna har under läsåret som en del i det systematiska kvalitetsarbetet fördjupat sig i de webbenkäter som används inför hälsobesöket i årskurs 4 och 8. Arbetet som inletts syftar till att identifiera faktorer som påverkar hälsan för att bättre kunna planera och genomföra förebyggande hälsofrämjande insatser.

Alla elevhälsans professioner deltar regelbundet i skolornas lokala elevhälsomöten vilka arbetar hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande på organisations-, grupp- och individnivå. Under läsåret 2021/22 har kompetensutveckling skett utifrån skolans uppdrag och identifierade behov samt de lagar och förordningar som reglerar skolans och elevhälsans verksamhet.

Gemensam fortbildning för centrala elevhälsan

- Handledning yrkesgruppvis cirka en gång varje månad.
- Hälsofrämjande och förebyggande elevhälsoarbete i praktiken
- En dag om psykisk hälsa - föreläsningar om machokultur, ångest samt kollegialt lärande kring psykisk hälsa

- Att främja skolnärvaro
- Sekretess och anmälningsplikt i förskola och skola,
- Föreläsning om hedersrelaterat förtryck och våld
- Ung i Roslagen
- Fortbildning om förändringar i dokumentationssystemet Prorenata.
- PDV - Pågående dödligt våld

Gemensam kompetensutveckling för skolsköterskorna

- Barnortopedi för skolsköterskor
- Apotekarutbildning - läkemedel, kontroll och kvalitet
- Mitt Brännpunktsamtal vid 2 tillfällen
- Obesitasutbildning 2 dagar
- Vaccin, vaccinationer och smittskydd, 1 dag

Övrig kompetensutveckling

- Nätverksträffar för Prorenata, gällande administratörer.
- Fortbildning i nya rutiner i den medicinska metodboken.
- En skolläkare deltog på skolläkar dagarna och har presenterat innehållet för övriga inom elevhälsans medicinska verksamhet samt deltagare inom medicinskt ledningsansvar.

Nätverksmöten och samverkan

Skolsköterskorna, skolläkare och/eller psykologerna har under läsåret haft nätverksmöten med Barnhälsan i Täby, BUP, UMO, Första linjen, mottagande för nyanlända och Ungdomsmottagningen. Samordnande psykolog och samordnande skolsköterska har under läsåret deltagit i nätverksträffar inom Storstockholm utifrån sin yrkesprofession. Enhetschef för centrala elevhälsan har deltagit på BUS-möten och på samverkansmöten i arbetsgruppen för främjande och förebyggande insatser för barn och unga i Täby med målsättning att minska och förebygga droganvändning bland barn och unga samt implementera ett drogförebyggande arbete.

Samverkan är viktigt för att kunna säkerställa att vådrutiner och överenskommelser sker utifrån riktlinjer från SKR och Region Stockholm. Elevhälsan samarbetar med skolpersonal och övriga professioner inom skolans elevhälsoteam kring elever med

särskilda behov. Samverkan har vid behov skett med vårdnadshavare eller god man och andra vårdinstanser och/eller myndigheter.

Ett utvecklingsområde inför nästa läsår är samverkan med verksamhetsområde kultur och fritid där flera gemensamma aspekter identifierats kring hur verksamheterna kan samverka i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet angående barn och ungas hälsa.

Egenkontroll och dokumentationsskyldighet

Egenkontroll av verksamheten genomförs varje läsår, följande områden ingår:

- Personalresurser.
- Lokaler och dess utrustning.
- Journaldokumentation.
- Remisshantering.
- Läkemedelshantering.
- Vaccinationsrutiner.
- Mottagningsrutiner.
- Hälsobesök.

Under läsåret har processen för enhetens egenkontroll utvecklats ytterligare i syfte att stötta skolsköterskorna i arbetet och för att utvecklingsarbetet ska bli en naturlig del i den centrala elevhälsans systematiska kvalitetsarbete. Arbetet har gett önskat resultat, det vill säga att kvalitetsgranskningen redovisas på ett sätt som bidrar till systematik, transparens och förbättringar.

Samordnande skolsköterska ansvarar för underhåll av medicintekniska produkter och samordnande psykolog ansvarar för psykologiskt testmaterial. På uppdrag av verksamhetschef genomförs kvalitetsgranskning av den digitala elevhälsojournalen regelbundet under året och återkoppling till medarbetare sker vid behov och under en yrkesträff.

Patientsäkerhetsberättelser arbetades fram i början av 2022 av verksamhetsansvarig enhetschef i samarbete med samordnande skolsköterska och samordnade skolpsykolog enligt patientsäkerhetslagen (2010:659). Patientsäkerhetsberättelsen presenterades för vårdgivaren under mars månad.

Skolsköterskornas individuella verksamhetsberättelser, där de dokumenterar deras åtgärdande, främjande och förebyggande arbete som utförs inom elevhälsans medicinska insats, men som inte regleras av socialstyrelsens riktlinjer, bidrar till en

ökad medvetenhet kring dokumentation och journalföring. I syfte att stärka det systematiska kvalitetsarbetet utvecklas dessa kontinuerligt.

Risکانالys och krishantering

I ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete gällande de medicinska och psykologiska insatserna i elevhälsan framgår rutiner för att identifiera, analysera och bedöma risker i verksamheten. Här innefattas rutiner för tillämpning av metoder som behöver förändras och att säkerställa att medarbetare har den kompetens som krävs för att upprätthålla kvalitet och hög patientsäkerhet. Alla medarbetare inom elevhälsan rapporterar till enhetschef vid situationer som kan innebära en risk för den enskilde eller att patientsäkerheten åsidosätts. Verksamhetschef tillsammans med den medicinska ledningsgruppen gör tillsammans en bedömning och beslutar om åtgärder.

Elevhälsans enhetschef och elevhälsans professioner ingår i Täby kommuns centrala krisgrupp. Kristeamet består av enhetschef samt skolsköterska, kurator och psykolog som samtliga har erfarenhet av krisstöd och som stödjer kommunala samt fristående skolor i enhetens lokala krishantering.

Utredning av avvikelser

Verksamhetschef ansvarar för avvikelshantering och enligt rutin för avvikelser rapporteras detta i kommunens digitala system, KIA. Resultatet gällande avvikelser redogörs i patientsäkerhetsberättelsen som lämnas till vårdgivare efter varje kalenderår. Under läsåret 2021/2022 rapporterades 2 avvikelser gällande elevhälsans medicinska insatser och 2 avvikelser gällande elevhälsans psykologiska insatser.

Täby

Anna Strand, enhetschef central elevhälsa